

Metodika zjišťování kapacit železničních uzlů s využitím simulačních a analytických metod

prof. Ing. Antonín Kavička, Ph.D.

Ing. Michael Bažant, Ph.D.

doc. Ing. Josef Bulíček, Ph.D.

Ing. Pavel Krýže, Ph.D.

Osnova prezentace

- I. O projektu
- II. Východiska
- III. Navržené postupy
- IV. Zhodnocení vybraných výsledků

I. Základní údaje projektu

Návrh nové metodiky propustnosti železničních stanic
(smlouva o dílo S 13642/2014-O12)

Objednatel: Správa železniční dopravní cesty, s.o.

Zhotovitel: Univerzita Pardubice,
Fakulta elektrotechniky a informatiky

Doba řešení: 19. 06. 2014 – 18. 12. 2016

I. Cíle projektu

- ▶ **Návrh analytické metodiky určování propustnosti kolejové infrastruktury železničních stanic.**
- ▶ předpoklad: využívání metody počítačové simulace pro získávání referenčních charakteristik provozu,
- ▶ požadovaný výsledek – separátní metody pro:
  - **určování propustnosti kolejových zhlaví**
  - **posuzování kapacit staničních kolejí,**
- ▶ případové studie: žst. Zdice, Lysá nad Labem, Praha hl.n.

I. Cíle projektu

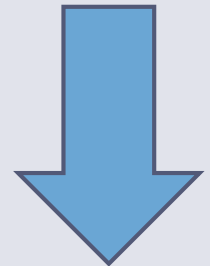
- **Aplikace stávajících analytických metodik**
  - tvorba SW podpor (MS Excel)
- **Výstavba simulačních modelů na mikro-úrovni**
  - inovace simulačního nástroje (Villon)
- **Modifikované metodiky**
  - tvorba SW podpor (MS Excel)
- **Spolupráce s objednatelem**
  - kontrolní dny (validace etap. výsledků)
  - společný vývoj SW podpor (MS Excel)

II. Zjišťování kapacit železničních uzlů

Prostředky a nástroje:

- ▶ analytické nástroje („D24“, PROPSTAN)
- ▶ mezoskopická simulace (Z-SIM)
- ▶ mikroskopická simulace

pořadí reflektuje:

pracnost, rychlost, potřebu dat, vazbu na JŘ, kvalitu výsledků.

II. Problémy zjišťování kapacity žel. uzlů

Propustnost:

- ▶ počet vlaků/úkonů za čas,
- ▶ různé hodnoty t_{obs} , I , ...,
- ▶ otázka tzv. stálých manipulací,
- ▶ topologie kolejiště.

Nutno zohlednit kvantitu i kvalitu

→ potřeba komplexního posouzení.

III. Navržené ukazatele pro popis kapacity

Zhlaví:

- ▶ doba čekání – celková [min],
- ▶ doba čekání – průměrná [min/vlak],

Zhlaví i dopravní koleje (oddělené výpočty):

- ▶ stupeň obsazení [-],
- ▶ průměrná délka fronty [vlaků],
- ▶ pravděpodobnost čekání (podíl čekajících vl.) [$\cdot 100$ %],

Dopravní koleje:

- ▶ průměrná doba čekání 1 vlaku [min],
- ▶ průměrná doba čekání 1 čekajícího vlaku [min],
- ▶ potřebný počet kolejí (přes limitní hodnotu) [kolejí]

III. Zjišťování propustnosti zhlaví

- ▶ SŽDC (ČD) D24 – S_0 ,
doporučení: pro všechny prvky zhlaví

Mezoskopická simulace Z-SIM:

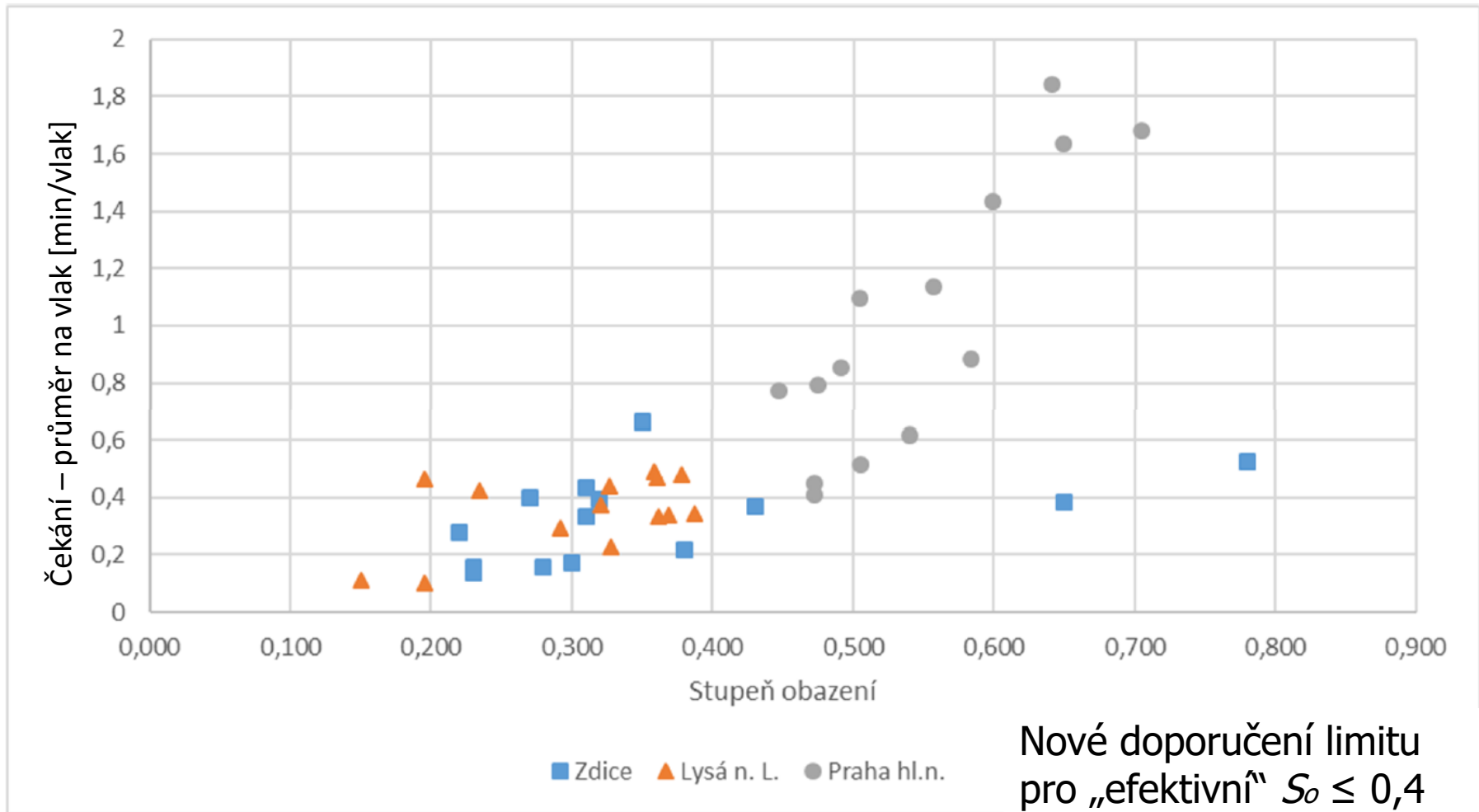
- ▶ simulačně-analytický postup – „separátní simulace“,
- ▶ inspirace: metoda prof. Schwanhäußera,

Vstupy:

- ▶ doby obsazení,
- ▶ rozdělení pravděpodobnosti vstupních zpoždění,
- ▶ „provozní intervaly“ mezi jízdními cestami,
- ▶ JŘ (lze i náhodně),

doporučení: zjistit ukazatele čekání.

III. Průměrná čekání vs. S_o zhlaví

Nové doporučení limitu pro „efektivní“ $S_o \leq 0,4$ (i z dalších analýz)

III. Kvalitativní vyhodnocení

Průměrná a celková doba čekání

- ▶ snadné na praktickou interpretaci,
- ▶ akceptovatelná doba čekání:
  - ▶ kontext provozní situace,
  - ▶ pravděpodobnost vzniku zpoždění na jiných částech DI,
  - ▶ kategorie vlaku,
  - ▶ rezervy v jízdních dobách,
  - ▶ možnosti redukce zpoždění na dané trati,
  - ▶ přenos zpoždění na jiné vlaky,
  - ▶ ...

III. Zjišťování propustnosti dopr. kolejí

- ▶ SŽDC (ČD) D24 – S_0 ,
doporučení: pro jednotlivé koleje; $S_0 \leq 0,5$

Metoda STAKAP:

- ▶ inspirace: metoda prof. Hertela,

Vstupy:

- ▶ průměrná doba mezi vlaky,
- ▶ průměrná doba obsazení
a jejich variační koeficienty,

doporučení: zjišťovat pravděpodobnost čekání.

III. Kvalitativní vyhodnocení

Pravděpodobnost čekání

Kvalita	Osobní doprava	Nákladní doprava
Velmi dobrá, „neekonomické využití“	$pW < 1 \%$	$pW < 2,5 \%$
Uspokojivá, ekonomicky optimální	$pW = 2,5 \%$	$pW = 5 \%$
Chybná, „netržní“	$pW > 5 \%$	$pW > 10 \%$

Zdroj: (405 DB)

smíšený provoz ... vážený aritmetický průměr.

Určení potřebného počtu kolejí (min a max hodnoty)

- ▶ iterativní výpočet, výchozí počet kolejí = 1,
- ▶ postupné navyšování počtu kolejí o 1:
  - ▶ $pW = 5 \%$ (10 %) ... limit pro min. počet kol.,
  - ▶ $pW = 1 \%$ (2,5 %) ... limit pro max. počet kol.,
- ▶ stanovení obou hodnot – ukončení výpočtu.

IV. Průměrné doby čekání

Porovnání Z-SIM, STAKAP a mikroskop. simulací

Stanice	Scénář	Průměrné doby čekání - Z-SIM/STAKAP [min/vlak]				Prům. doby čekání ve stochastických simulacích [min/vlak]
		zhlaví 1	zhlaví 2	dopr. koleje	Celkem	
Zdice	1	0,278	0,333	0,004	0,615	0,350
	2	0,174	0,159	0,140	0,473	0,233
	3	0,368	0,216	0,057	0,641	0,967
	4	0,384	0,526	0,760	1,670	1,300
	5	0,158	0,134	0,015	0,307	0,267
	6	0,399	0,436	0,001	0,836	0,450
	7	0,396	0,663	0,004	1,063	0,433
Lysá n. L.	1	0,294	0,109	0,003	0,406	0,267
	2	0,470	0,335	0,011	0,816	1,167
	3	0,491	0,375	0,003	0,869	0,767
	4	0,466	0,099	0,004	0,569	0,750
	5	0,337	0,229	0,016	0,582	0,500
	6	0,437	0,423	0,012	0,872	0,633
	7	0,479	0,345	0,023	0,847	1,033
Praha hl.n.	1	0,450	0,793	0,138	1,381	-0,963
	2	0,409	0,773	0,117	1,299	-1,037
	3	0,850	1,431	0,094	2,375	-0,673
	4	0,515	1,097	0,077	1,689	-0,812
	5	1,135	1,680	0,085	2,900	-0,522
	6	0,882	1,843	0,585	3,310	-0,930
	7	0,617	1,637	0,554	2,808	-1,065

IV. S_o zhlaví – porovnání D24 a UIC406

- ▶ průměrná odchylka v S_o : 5,63 %

zhlaví scénář	Zdice				Lysá nad Labem			
	berounské		hořovické		kostomlatské		staroboleslavské	
	D24	UIC406	D24	UIC406	D24	UIC406	D24	UIC406
1	0,22	0,22	0,31	0,30	0,29	0,34	0,15	0,15
2	0,30	0,31	0,28	0,28	0,36	0,39	0,36	0,37
4	0,65	0,55	0,78	0,54	0,40	0,41	0,20	0,20
5	0,23	0,23	0,23	0,22	0,37	0,40	0,33	0,34
7	0,32	0,32	0,35	0,37	0,38	0,42	0,39	0,41

- ▶ výpočet podle SŽDC D24 ... „standard“ (kompatibilita)
- ▶ UIC406 – mezinár. srovnání,
- ▶ uvádět vždy metodu výpočtu.

IV. Ukázka výsledků – Praha hl.n. (scénář 1)

Zhlaví (scénář 1)

	stupeň obsazení		Z-SIM doby čekání	
	D24	UIC406	celk.	prům./vl.
	jižní zhlaví	0,472	0,482	41,031
severní zhlavní	0,474	0,463	52,400	0,793
	[-]	[-]	[min]	[min]

Průměr za všechny posuzované scénáře

	stupeň obsazení (SŽDC D24)		
	průměr	max	min
jižní zhlaví	0,517	0,583	0,472
severní zhlavní	0,574	0,704	0,447

<i>Zdice (obě zhl.)</i>	0,361	0,220	0,780
<i>Lysá n.L. (obě zhl.)</i>	0,319	0,398	0,150

IV. Ukázka výsledků – Praha hl.n. (scénář 1)

Dopravní koleje (STAKAP)

VSTUPY		Variační koef.
Odstup mezi příjezdy vlaků	1,621 min	0,781 min
Průměrná doba obsazení	13,869 min	0,507 min

VÝSTUPY		
Stupeň obsazení	0,657	
Pravděpodobnost čekání pW	8,377 %	(pro 13 kolejí)

Potřebný počet kolejí	pW	
14 kolejí	4,182 %	
15 kolejí	1,997 %	

Děkujeme za pozornost.

466 036 645

antonin.kavicka@upce.cz